Mgr. Jaroslava Nováková

Opatření v oblasti fiskální politiky – jsou kroky schválené vládou opravdu správné a reálné?

Anotace

Nacházíme se v době, kdy svět prochází „krizí“ – ekonomickou (hospodářskou), finanční, a ne jen Česká republika, ale i ostatní státy světa musí na nastalou situaci reagovat. Jsou činěna úsporná opatření, která se snaží překlenout „dramatický“ stav. To, že se některé kroky nezdají z pohledu občanů státu ideální či správné, je logické. Převážná většina kroků totiž směřuje do „peněženek“ těchto osob a pokud se občané mají uskromnit, proč tak nečiní i „vrchnost“?

Klíčová slova

Úsporná opatření, fiskální politika, výdaje, příjmy.

Annotation

The world of today is confronted with the economic crisis. Not only the Czech Republic but also other countries of the world must react to this situation. Austerity measures are designed as a way how to overcome this situation. It is logical that some of the measures are not ideal of right from the view of citizens. It looks like, that the majority of the steps is emptying the „pockets“ of ordinary people, and is not affecting the establishment in the same way.

Keywords

Austerity measures, fiscal policy, income, expenditures.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Úvod

Veřejný sektor je důležitou součástí národního hospodářství. Řízení veřejného sektoru je záležitostí veřejné správy a jeho hlavní smysl spočívá v dosažení či zajištění efektivnosti při hospodaření s penězi daňových poplatníků. Co je důvodem pro realizaci reformy v oblasti veřejných rozpočtů? Jsou tyto kroky nezbytné? Na toto se snaží odpovědět následující příspěvek.

Jak velký dluh vlastně je?

Odpověď na tuto otázku – pokud se omezíme na státní dluh, bez přihlédnutí k dalším aspektům, jako jsou dluhy obcí a vyšších územně samosprávných celků – nabízí Ministerstvo financí ČR (viz. grafy a tabulka č. 1) nebo Český statistický úřad (viz. tabulka č. 2).

Ministerstvo financí: Struktura a vývoj státního dluhu (v mld. Kč – grafy 1,2 a tabulka č. 1):[1]

Graf 1 – tabulkový

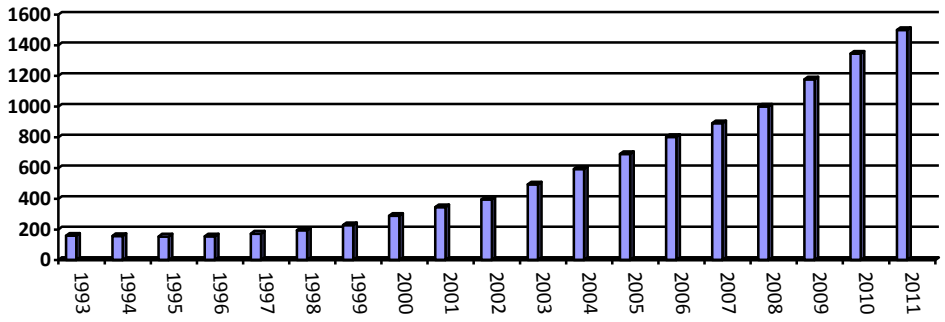

Graf 2 – spojnicový

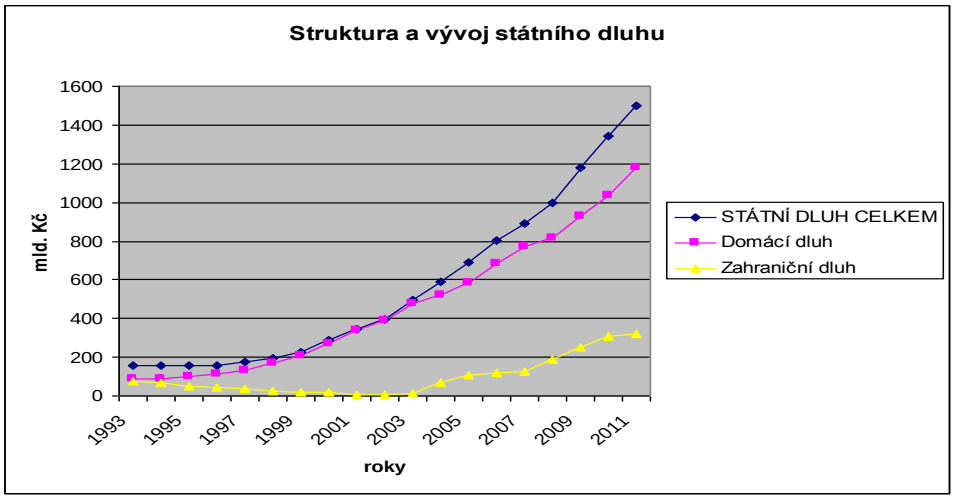

[1] Struktura a vývoj státního dluhu. <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/str_vyvoj_sd.html>.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Tabulka č. 1

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
STÁTNÍ DLUH CELKEM	**158,8**	**157,3**	**154,4**	**155,2**	**173,1**	**194,7**	**228,4**	**289,3**	**345,0**	**395,9**	**493,2**	**592,9**	**691,2**	**802,5**	**892,3**	**999,8**	**1 178,2**	**1 344,1**	**1 499,4**
Domácí dluh	**86,4**	**90,2**	**101,2**	**110,9**	**134,8**	**170,0**	**207,1**	**269,6**	**336,2**	**386,7**	**479,9**	**522,6**	**581,8**	**680,9**	**769,3**	**814,3**	**926,7**	**1 036,3**	**1 182,2**
Státní pokladniční poukázky	17,0	23,8	42,0	62,6	70,9	99,8	130,1	165,3	186,6	164,1	160,6	125,5	94,2	89,6	82,2	78,7	88,2	113,3	162,6
Spořicí státní dluhopisy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,4
Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	19,5	28,3	41,7	43,9	57,9	70,0	77,0	104,3	149,6	222,6	319,3	397,0	487,5	588,9	687,1	735,6	838,5	923,0	999,1
Ostatní zdroje	49,9	38,1	17,6	4,3	6,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zahraniční dluh	**72,4**	**67,1**	**53,1**	**44,3**	**38,3**	**24,6**	**21,2**	**19,7**	**8,8**	**9,2**	**13,3**	**70,3**	**109,4**	**121,6**	**123,0**	**185,5**	**251,5**	**307,8**	**317,2**
Zahraniční emise dluhopisů	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	48,8	78,9	84,1	83,7	137,9	193,0	240,3	245,7
Půjčky na podporu platební bilance	24,4	24,5	23,8	23,3	20,9	11,4	11,3	9,6	7,2	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Půjčky od EIB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	11,7	20,7	29,7	36,7	38,7	46,8	57,9	67,2	71,3
Závazky převzaté od ČSOB v konvertibilních měnách (CDZ)	38,4	33,0	19,8	11,5	7,8	3,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Závazky převzaté od ČSOB v nekonvertibilních měnách	8,9	8,9	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,9	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Směnky	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	1,0	1,1	1,2	1,5	1,6	1,6	0,9	0,8	0,8	0,6	0,8	0,6	0,3	0,1

Tabulka č. 2

Český statistický úřad: Tabulka č. 2 04.05 Státní dluh v České republice[2]

Pramen: Ministerstvo financí ČR — stav ke konci roku

	Celkem v mld. Kč	v tom:		Meziroční změna v mld. Kč	v tom:	
		domácí	zahraniční		domácí	zahraniční
1993	158,8	86,4	72,4	x	x	x
1994	157,3	90,2	67,1	-1,5	3,8	-5,3
1995	154,4	101,2	53,1	-2,9	11,0	-14,0
1996	155,2	110,9	44,3	0,9	9,7	-8,8
1997	173,1	134,8	38,3	17,9	23,9	-6,0
1998	194,7	170,0	24,6	21,6	35,2	-13,7
1999	228,4	207,1	21,2	33,7	37,1	-3,4
2000	289,3	269,6	19,7	60,9	62,5	-1,5
2001	345,0	336,2	8,8	55,7	66,6	-10,9
2002	395,9	386,7	9,2	50,9	50,5	0,4
2003	493,2	479,9	13,3	97,3	93,2	4,1
2004	592,9	522,6	70,3	99,7	42,7	57,0
2005	691,2	581,8	109,4	98,3	59,2	39,1
2006	802,5	680,9	121,6	111,3	99,1	12,2
2007	892,3	769,3	123,0	89,8	88,4	1,4
2008	999,8	814,3	185,5	107,5	45,0	62,5
2009	1 178,2	926,7	251,5	178,4	112,4	66,0
2010	1 344,1	1 036,3	307,8	165,9	109,6	56,3

[2] Tabulka 04.05. Státní dluh v České republice. <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0405.pdf>.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Úsporná opatření vlády pro roky 2013 až 2015

Vláda České republiky v dubnu 2012 schválila úsporná opatření, která udrží schodek státního rozpočtu v letech 2013 až 2015 pod 3 % hrubého domácího produktu (dále jen HDP). Cílem je snížit deficit veřejných financí. Navrhovaná opatření vychází ze závěrů, jež zazněly na poradě ekonomických ministrů, a z dohody koaličních partnerů. Mezi jejich hlavní parametry patří následující:

- Deficit má být v roce 2013 ve výši 2,9 % HDP;
- Deficit pro rok 2014 je plánován ve výši 1,9 % HDP a pro rok 2015 0,9 %;
- Po započtení vázání výdajů jednotlivých kapitol státního rozpočtu jsou v následujícím roce nezbytná opatření v objemu 56,3 miliardy korun, v roce 2014 v objemu 96,1 miliardy a v roce 2015 v objemu 132,2 miliardy korun**.**

Opatření se realizují jak na straně příjmů, tak na straně výdajů. Veškeré kroky vycházejí ze schválené konsolidační strategie vlády. Ta hovoří o snížení schodku státního rozpočtu v období let 2010-2014 v poměru dvě třetiny na straně výdajové a jedna třetina na straně příjmové.

Jaké konkrétní kroky budou učiněny?

V rámci výdajů jsou zmíněny následující kroky, např. zjednodušení agend, administrativy nebo zrušení duplicit ve státní správě. Dále je v plánu snížit dotace na obnovitelné zdroje energie, dočasně snížit valorizaci důchodů nebo – což již bylo provedeno – zamrazit některé výdaje státu v roce 2012. Co se týká příjmů, jde o zvýšení daně z přidané hodnoty o jedno procento u obou sazeb (tj. 21 % a 15 %), zavede se dočasná sedmiprocentní přirážka k dani z příjmu pro vysokopříjmové skupiny nebo se do rozpočtu zapojí příjmy z Lesů ČR.

Níže uvedená tabulka znázorňuje opatření v miliardách korun českých, tak jak byly realizovány od roku 2010 s výhledem do roku 2014.

Tabulka č. 3 Opatření vlády v rámci realizované fiskální politiky[3]

Fiskální opatření vlády od roku 2010 (v mld. Kč)							
	2010	2011	2012	2013	2014	kumulo-vaně	poměr
Úspory ve výdajích (včetně vázání)	**15,5**	**58,5**	**100,1**	**96,4**	**115,0**	**385,5**	**68 %**
Daňová opatření (včetně změn pojistného)	**-**	**18,3**	**37,0**	**47,1**	**75,8**	**178,2**	**32 %**

[3] Vláda České republiky.
<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/usporna-opatreni-vlady-pro-roky-2013-az-2015-94630/>.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Konkrétní kroky jsou popsány například na internetových stránkách vlády a týkají se téměř všech oblastí života. Důvody, které Vládu České republiky vedou k „nepopulárním“ aktivitám typu omezování finančních výdajů a získávání finančních prostředků do státní pokladny, jsou v souladu s uzavřenou konsolidační strategií a dle představitelů vlády jsou nezbytné pro zajištění bezpečnosti a jistoty občanům České republiky v následujících letech. Protože není možné utrácet nad rámec/limit. Pokud stát finance nemá, nemůže se stále zadlužovat za účelem krátkodobých vyhlídek. Otázkou ovšem zůstává, zda „škrty“ v určitých oblastech (např. školství, zdravotnictví, ozbrojené síly, bezpečnostní složky) jsou tou správnou cestou.

Použitá literatura a zdroje

NAHODIL, František. *Veřejné finance v ČR (praktické cvičení).* Praha: PA ČR, 2008. 317 s.

Internetový odkaz. Dostupné z:
<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/usporna-opatreni-vlady-pro-roky-2013-az-2015-94630/>.

Struktura a vývoj státního dluhu. Internetový odkaz. Dostupné z:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/str_vyvoj_sd.html**>.**

Tabulka 04.05. Státní dluh v České republice. Internetový odkaz. Dostupné z:
<http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0405.pdf>.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz